

HET A-MERK

BBC

DE BRITSE
STAATSOMROEP KAN
TERUGKIJKEN OP
HONDERD
JAAR
TOP-TV

Komende week viert de BBC z'n honderdste verjaardag. Een feestje voor de Britten, maar natuurlijk ook voor ons. Want of je nu NPO kijkt, Netflix, BBC FIRST of Discovery: de BBC zit overal. Wat heeft honderd jaar British Broadcasting Corporation ons zoal opgeleverd?

TEKST PATRICK BREMMERS FOTOGRAFIE NAAM ACHTERNAAM

Van bekende misdaadseries als *Silent Witness* en *Father Brown* tot de natuurdocumentaires van Sir David Attenborough. En van *Peaky Blinders* tot *Heel Holland Bakt*. De tentakels van de Britse publieke omroep, opgericht op 18 oktober 1922 als British Broadcasting Company (vanaf 1929: Corporation), strekken ver en wijd. De BBC-programma's en series, geproduceerd in Londen en de rest van het Verenigd Koninkrijk, worden tot in de verste uithoeken van de wereld uitgezonden. Ze vormen voor programmamakers en kijkers, nationaal en internationaal, de maatstaf voor ouderwetse kwaliteit, degelijkheid én originaliteit. BBC-drama, BBC-comedy, BBC-documentaires en BBC-formats... we kunnen er gewoon niet omheen!

COMEDY'S

Het wereldmerk 'BBC-comedy' drukt al jaren een belangrijke stempel op de Nederlandse humor- en sitcomhistorie. Series als *'Allo 'Allo*, *Are You Being Served?* (Wordt U Al Geholpen?), *Fawlty Towers* (*Hotel op Stelten*) en *Keeping Up Appearances* (*Schone Schijn*) worden tot in lengte van dagen herhaald. Oneliners als 'sweetie darling' (*Absolutely Fabulous*) en 'And now for something completely different' (*Monty Python*) zijn hier net zo ingeburgerd als in het land van oorsprong. En wat te denken van al die Britse comedy-series die al vanaf de prille jaren zestig een Nederlandse bewerking kregen?

Dat begon ooit met *Stiefbeen en Zoon*, oftewel *Steptoe and Son*, met Piet Römer en Rien van Nunen, winnaars van de allereerste Televiziering. En dat werd later voortgezet met onder andere *Zie Ze Vliegen* (*Come Fly with Me*), *Sorry*

BBC's comedystal bracht legendarische types als Hyacinth Bucket voort.

Minister (*Yes Minister*) en *Kees & Co* natuurlijk, de meest succesvolle BBC-sitcom (*2Point4 Children*) uit een reeks meestal-toch-niet-zo-héél-erg-geslaagde Nederlandse remakes. BBC-humor is heel gevarieerd en afwisselend. Van platte dijenkletsers zoals *Hi-de-Hi!* en *Mrs. Brown's Boys* tot aan meer gelaagde en geraffineerde comedy's als *Mum*, *Inside Number 9* en *Peter Kay's Car Share*. Men durft vrijelijk te experimenteren en niet alleen voor de grove lach te gaan. Gitzwart is Julia Davis' *Nightly Night* terwijl *The League of Gentlemen* de nodige horror-elementen bevat.

BBC-comedy heeft een groot aantal legendarische personages voortgebracht: Basil Fawlty, Captain Mainwaring, Victor Meldrew en David Brent. Monsters van mensen die je écht niet naast je zou willen hebben wonen. Met als ultieme 'Lady of the house' natuurlijk Hyacinth Bucket.

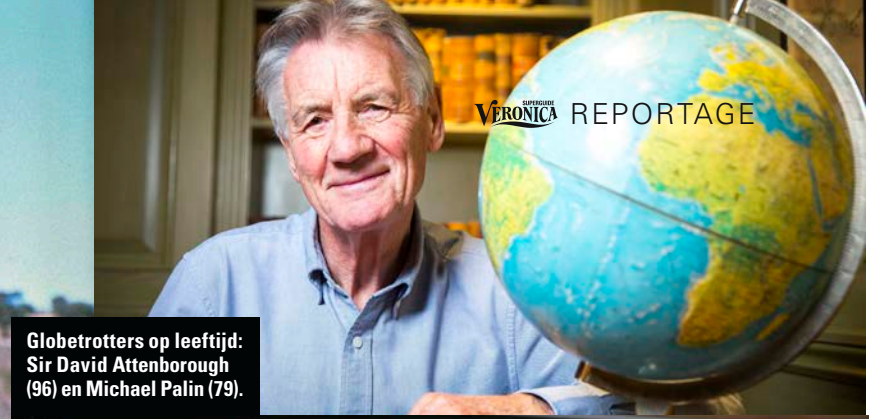
BBC-humor is heel afwisselend: van lekker plat tot heel geraffineerd

Hi-di-Hi hield het negen seizoenen vol met z'n dijenkletsers.

Boven: scheiden anno nu in *The Split*. Onder: baren in de 50's in *Call the Midwife*.

Globetrotters op leeftijd: Sir David Attenborough (96) en Michael Palin (79).

Detectives Dalziel en Pascoe.

Ook bij ons een van de grootste tv-hits van de jaren 70: De Onedin Lijn.

KOSTUUMSTUKKEN

Bevat de *Pride & Prejudice*-bewerking uit 1995 het meest iconische en opwindende moment uit honderd jaar BBC-kostuumdrama? Namelijk Colin Firth die als Mr. Darcy met kletsnat overhemd uit de vijver van het landgoed Pemberley kruipt? Feit is dat de tv-bewerking van Andrew Davies (hofferancier ook van BBC-kostuumhits als *Middlemarch*, *War & Peace* en *Les Misérables*) in Groot-Brittannië en ver daarbuiten halverwege de jaren negentig een enorme hype ontketende. De romans van Jane Austen worden samen met die van Shakespeare, de gezusters Brontë en Dickens zonder meer het meest en het vaakst bewerkt.

Je zou na tien decennia denken: verzin eens wat anders, folks. Maar met nieuwe acteurs en actrices, een frisse interpretatie en verrassende visie weet de BBC de uitgekauwde klassiekers keer op keer toch in weer een nieuw jasje (lees: corset) te gieten. Nóg een paar van die fraaie kostuumstukken waar BBC-naaisters ongetwijfeld kramp van in hun vingers kregen: *The House of Eliott*, *The Onedin Line* (De Onedin Lijn), *I, Claudius* (Ik, Claudius), *Poldark* en *The Forsyte Saga* (De Forsyte Sage).

Poldark

Sir David Attenborough werd bij ons gecensureerd

DRAMA

Nu hebben we het allemaal over *Peaky Blinders* en *Killing Eve*, maar in de jaren zeventig raakten kijkers niet uitgepraat over *The Brothers* (De Gebroeders Hammond) en *Who Pays the Ferryman?* (Wie Betaalt de Veerman?). Het wel en wee van de familie Hammond en hun succesvolle transportbedrijf vormden seizoenlang het ijkpunt van 'een avondje AVRO'. Ze resulteerden zelfs in een speciaal voor de Nederlandse markt door Willem Duys geproduceerde Hammonds kerst-LP, waarop 'de gebroeders en hun familie' overigens wel gewoon in het Engels zongen. De beste BBC-dramaserie laten de kijker kennismaken met werelden die ze niet kennen, verrast door raken of vergeten zijn. Denk aan *Call the Midwife* (over vroedvrouwen in de jaren vijftig), *All Creatures Great and Small* (James Herriot, het veeartsenbestaan tussen twee wereldoorlogen) of recentelijk *The Split* (de complexe wereld van het Londense echtscheidingscircuit).

POLITIE

Bureau Bristol! Dat was de Nederlandse titel die de NCRV in 1968 meegaf aan *Softly, Softly*, samen met voorloper *Z-Cars* een van de allereerste BBC-misdaadseries in ons land. Ontsnappen aan de BBC-coppers is zowat onmogelijk; zóveel speurders begeven zich in de loop der jaren op de plaats delict. Van 'grumpy' Andy Dalziel uit *Dalziel and Pascoe* tot aan de deuren inrammende hoofdinspecteur John Luther uit *Luther*. De BBC laat ons ook meepeinen met pathologen (*Silent Witness*), geestelijken (*Father Brown*) en een arrogante privédetective (*Sherlock*). Op een bepaald moment werd er een goochelaar uit de hoge hoed getoverd (*Jonathan Creek*) en zelfs een blinde detective (*Second Sight*). De BBC-misdaadverhalen zijn geloofwaardig en gelaagd, niet zelden behoorlijk gecompliceerd (*Line of Duty*) en zowat altijd maatschappelijk relevant (*Happy Valley*).

DOCUMENTAIRES

Zeg je BBC, dan zeg je de natuurdocumentaires van Sir David Attenborough, de BBC-presentator die in zijn zoektocht naar het leven op aarde niet alleen de verste uithoeken bezoekt, maar daar ook overal op televisie te zien is met zijn schitterende natuurprogramma's. Met zijn cameraploeg filmde hij onder anderen sprinkhanenverhuizingen, het verscheiden van een vlieg in een vleesetende venusplant, en bedreigde diersoorten.

Acht jaar voordat Bert Haanstra bij ons met de verborgen camera het leven in de Amsterdamse diertuin Artis vastlegde, maakte de jonge Attenborough al het legendarische *Zoo Quest*. *Life on earth* (Het Leven op aarde) uit 1973 geldt als zijn belangrijkste natuurserie, gevolgd door o.a. *The Living Planet* (De Levende Planeet) en *Trials of Life* (Beproevingen van het leven). Attenboroughs documentaireserie *The Life of mammals* (Het Leven van Zoogdieren) uit 2007 ontketende in ons land een relletje toen bleek dat de EO passages over de evolutietheorie had weggemonteerd. Nóg zo'n gevierde BBC-globetrotter is Michael Palin (1943). Met zijn reisverslagen in de voetsporen van onder anderen Phileas Fogg (*Around the World in 80 Days/De Reis om de Wereld in 80 dagen*) en Ernest Hemingway (*Michael Palin's Hemingway Adventure*) wist de oud-Monty Python-acteur zichzelf vanaf 1989 opnieuw uit te vinden als stuntelige wereldreiziger. Gevraagd naar zijn ultieme favoriete vakantiebestemmingen antwoordde Palin eens: 1) Mexico 2) Zuid-Chili en 3) Amsterdam. Lachend: "Especially Hilversum."

De BBC-versie van *Dit Was het Nieuws* (boven) en *Tussen Kunst en Kitsch* (onder).

De BBC heeft lef en zet de 25-jarige Pien Meulenstein in als commentator in *Match of the Day*.

SCHATPLICHTIG

Als Harm Edens 'Dit was Dit Was het Nieuws' zegt, staan maar weinig kijkers erbij stil dat hij een van oorsprong BBC-programma afsluit. *Dit Was het Nieuws* is gebaseerd op de nieuwsquiz *Have I Got News for You*, dat al sinds 1990 in wisselende samenstelling de Britse en wereld-actualiteit op de hak neemt. De Nederlandse versie bestaat sinds 17 mei 1996. Halverwege de jaren zestig 'leende' de VARA van de BBC *That Was the Week That Was* en maakte er het legendarische satirische programma *Zo Is het Toevallig Ook Nog Eens een Keer* van. Een blauwe maandag werden de scripts van *EastEnders* gebruikt voor *Het Oude Noorden* (VARA, 1993) terwijl RTL4 tussen 2005 en 2009 bekende Nederlanders liet ballroomdansen in *Dancing with the Stars*, navolging van het BBC-format *Strictly Come Dancing*.

Twee programma's spannen zonder meer de kroon in de geschiedenis van het succes van

BBC-formats bij de NPO: *Tussen Kunst en Kitsch* en *Heel Holland Bakt*. Het inmiddels bijna antieke taxatieprogramma begon vrij voorzichtig op de middag (1985), maar al na één uitzending besloot de AVRO de Nederlandse versie van *The Antiques Road Show* naar de avond te verhuizen. Vandaag de dag kijken er gemiddeld meer dan een miljoen mensen naar. Het recept voor het succes van *Heel Holland Bakt*, de Nederlandse versie van *Great British Bake-Off*, laat zich gemakkelijk raden. Er wordt iets gemaakt, mensen kunnen zich moeiteloos in de kandidaten verplaatsen, het is leerzaam en het geheel wordt op smakelijke wijze opgeendiend door onze eigen 'national treasure' André van Duin.

PIONIERSWERK

De BBC als pionier, voortrekker en baanbreker. Daar laat de Britse omroep in haar bekende voetbalprogramma *Match of the Day* weer een fraai staaltje van zien. Of beter gezegd: hóren. Want sinds kort worden sommige voetbalwedstrijden van commentaar voorzien door... een vrouw! De BBC veegt alle vooroordelen aan de kant en schuift vol vertrouwen haar nieuwste presentatietalent naar voren: de 25-jarige Pien Meulenstein, over wie overigens nog een leuke link met Nederland is te melden: de rijzende BBC-ster groeide weliswaar op in Engeland, maar werd geboren in ons 'schone Brabant'. "Bij de BBC wordt het echt gepusht om vrouwen in hun commentatorploeg te willen," aldus Meulenstein in *De Volkskrant*. ■

Brits van oorsprong en al 37 jaar een topper: Tussen Kunst en Kitsch